

JØRGEN BÆKGAARD THOMSEN

Det er fuldbragt

Johannesevangeliet 13-21

BIBELSTUDIE

LOHSE

Indhold

- 5 Forord
- 6 Vejledning
- 7 Johannesevangeliet
- 9 Studie 1: Joh 13
Timen
- 14 Studie 2: Joh 14
Vejen
- 19 Studie 3: Joh 15
Frelsens fællesskab
- 24 Studie 4: Joh 16
Troen på frelseren
- 29 Studie 5: Joh 17
Jesu ypperstepræstelige bøn
- 34 Studie 6: Joh 18
Jesus arresteres og forhøres
- 39 Studie 7: Joh 19
Hil dig, frelser og forsoner
- 44 Studie 8: Joh 20
Krist stod op af døde
- 49 Studie 9: Joh 21
Følg mig!
- 54 Om forfatteren

Forord

Dette bibelstudiehæfte er en fortsættelse af hæfterne til kap. 1-6: »Se Guds lam« og kap. 7-12: »Strømme af vand.« Angående Johannesevangeliet og evangelisten Johannes tillader jeg mig derfor at henvise til indledningen i bibelstudiehæftet »Se Guds lam«.

Jeg håber, at hæftet kan give lidt overblik og sammenhæng og sætte samtalen eller fordybelsen i gang. Det er ikke nødvendigt, at man altid følger hæftets forklaringer og spørgsmål. Måske er der vers i bibelteksten eller sætninger i forklaringen, der er mere frugtbare som udgangspunkt for samtalen. Det vigtigste er den fælles fordybelse i Bibelens budskab og fælles hjælp til kristenlivet. Det er ikke meningen, at hele bibelteksten til et studie læses i ét stræk, men at man først læser de enkelte afsnit, efterhånden som der henvises til dem i mellemoverskrifterne.

I denne udgave er der tilføjet elementerne »Tjek ind«, »Tilbedelse« og »Tjeneste«. Hæftet kan fint bruges uden at gå ind i disse elementer, men det kan også være en berigelse for nogle bibelstudiegrupper at prøve dem.

Jørgen Bækgaard Thomsen

Vejledning

Som beskrevet i forordet kan hæftet bruges uden tre af de følgende elementer. Men det kan være en berigelse for mange at prøve dem. Her er en lille vejledning til dem.

Tjek ind: Her kan I enten vælge kort at give lejlighed til at fortælle, hvordan hver enkelt har det. I kan også vælge at arbejde lidt med det, der er angivet – eller I kan vælge begge dele. Under alle omstændigheder kan det være godt at lave en runde, hvor hver enkelt får lejlighed til at sige det, der ligger dem på hjerte.

Tilbedelse: Her er der tid til at bede sammen. For al læsning af Bibelen gælder det, at hvis ikke Helligånden vejleder os, forstår vi det ikke rigtigt. Og hvis ikke Helligånden åbner vore hjerter, kan vi ikke tage imod budskabet. Derfor er det så vigtigt at bruge tid til at bede om Helligåndens hjælp. Måske er det også her, I beder for hinanden – også om de ting, I eventuelt har nævnt for hinanden under »Tjek ind«. Alt dette må ske i fortrolighed.

Tilegnelse: Dette element udgør selve bibelstudiet og kan derfor ikke springes over.

Tjeneste: Dette element rummer en afsluttende udfordring til jeres hverdagsliv i dagene efter bibelstudiet.

Johannesevangeliet

Evangelisten Johannes havde fået lov til at følge Jesus. Han var blevet discipel af Jesus og blev apostel og evangelist. Det fornemmes tydeligt i evangeliet, at det er et øjenvidne, der beretter. Johannes skriver til slut, at hans evangelieskrift langt fra er udtømmende (20,30-31; 21,25). Men han har valgt at berette om begivenheder, taler og samtaler, som tilsammen skal give et billede af, hvem Jesus er: Guds søn og verdens frelser. Johannes ønsker at dele budskabet om frelse og evigt liv med sine læsere og tilhørere.

Påskan

Johannesevangeliet falder i to hoveddele. I første del (kap. 1-12) beretter Johannes om Jesu offentlige virke i ord og gerning, i anden del (kap. 13-21) fortæller han om begivenhederne den afgørende påske, altså skærtorsdag, langfredag, påskedag og de nærmeste uger derefter. Han bruger således en stor del af sit evangelium til at skildre disse 5-6 uger (der er 40 dage fra påskedag til Kristi himmelfart).

I kap. 13-17 fortælles der om samværet og især om samtalerne skærtorsdag aften, i kap. 18-19 om tilfange-tagelsen og om langfredag, i kap. 20 om påskedag og den følgende søndag og endelig i kap. 21 om et enkelt møde mellem Jesus og disciplene inden himmelfarten.

Påskan er det helt centrale i kristendommen. Uden den er der ingen kristendom og ingen frelse. Det markeres i 13,1 med understregningen af, at Jesu time var kommet. Det er den, der er central i evangeliet (se første studie).

Samværet skærtorsdag aften indrammes hos Johannes af fodvaskningen (kap. 13) og Jesu ypperstepræste-

lige bøn (kap. 17) – begge dele er Johannes ene om at berette. I det hele taget er hans skildring af skærtorsdag markant anderledes end de tre andre evangelisters. Det betyder ikke, at han modsiger dem, men han forudsætter dem bekendt og trækker andre ting frem. Det gælder også de samtaler, der gengives i kap. 14-16. Disse kapitler hører ikke til de nemmest forståelige i evangelierne; samtalen synes ofte at springe. Men Jesus taler her om tiden efter påske og pinse, altså om vores liv som døbte. De er rige at fordybe sig i.

Det er overraskende og gådefuldt, at Johannes ikke beretter om selve indstiftelsen af nadveren, for kap. 13-17 handler tydeligvis om det, der skete den aften, og kap. 6 peger frem mod nadveren og tyder den. Men Johannes har valgt at lade det blive ved det.

Jødisk påske

Jesus og de tolv disciple var jøder, og de fejrede de jødiske fester – det var først Jesu død og opstandelse, der gav festerne nyt og dybere indhold.

Jøderne fejrer påske til minde om udfrielsen fra slaveriet i Egypten. Efter at Gud havde ramt egypterne med de ti plager, lod farao israelitterne rejse. Han fortrød det ganske vist hurtigt, men da han med sin hær satte efter Israel, omkom både han og hæren i Sivhavet (tidligere identificeret med Det røde Hav).

Den jødiske fejring af påsken er samlet omkring påskebordet, hvor måltidet er ét langt ritual af forskellige retter, beretninger og salmer. Til måltidet får deltagerne usyret brød og deler fire bægre vin. Det var dette brød og ét af de fire bægre vin, Jesu brugte ved indstiftelsen af nadveren.

Studie 1: Joh 13

Timen

TJEK IND

Er der noget særligt, I ser frem til i denne gennemgang af Johannesevangeliets sidste kapitler?

TILBEDELSE

Tak Gud for hans ord til os – også det ord, der skal gennemgås nu. Bed om Helligåndens vejledning over dette studie.

TILEGNELSE

Jesu »time var kommet« (v.1). »Timen« har været nævnt tidligere i evangeliet – men da var den endnu ikke kommet (2,4; 7,30; 8,20). Nu er den der. Det er timen for Jesu død, der dog ses i ét med hans opstandelse og himmelfart. Tilsammen er det Jesu herliggørelse (se 12,23.27). Han herliggøres ved at sone menneskers synd og skænke os det evige liv. Herved understreges det, at påsken er kirkens vigtigste fest.

I kapitlet begynder Johannes skildringen af begivenhederne og samtalerne skærtorsdag aften (kap. 13-17). Han forudsætter selve indstiftelsen af nadveren bekendt og vælger hovedsagelig at trække andre ting frem, end de andre evangelister gør.

13,1–20. Fodvaskningen

Jesus og disciplene har formodentlig ligget til bords, som det var skik ved jødernes påskefest. Det var også skik, at gæsterne fik vasket fødderne, inden måltidet begyndte. Hvis familien havde slaver, blev den ringeste af disse sat til at vaske gæsternes fødder. Ellers blev der

blot sat et vaskefad frem, så gæsterne selv kunne gøre det, eller én af deltagerne kunne gøre det som hyldelse til de øvrige deltagere og som en ydmyghedshandling. Især kunne disciple gøre det for at ære deres mester.

Men det er Jesus, der gør det som det allerstærkeste udtryk for hans kærlighed til denne flok af jævne mennesker, der har sluttet sig til ham.

Apostlen Peter reagerer. Han fornemmer, at det er galt, dette her. Han burde vaske Jesu fødder. Men Jesus afviser hans indvending og understreger, at fodvaskningen har dybere betydning; den peger på, at Jesus vil tjene os ved sin lidelse og død (sml. Mark 10,41-45). Så dybt ydmygede han sig.

Peters næste reaktion er længslen efter fuldstændigt fællesskab med Jesus. Han ved, at både tanker, ord og handlinger trænger til renselse, derfor beder han om at få rensede hoved og hænder. Jesu svar (v.10) er omdiskuteret. Meningen kan enten være, at fodvaskningen er et billede på dåben, så enhver, der er døbt, har del i Jesu sejr over synd og død – eller at fodvaskningen er et billede på (skriftemålet og) nadveren, der stadig bekræfter den døbttes del i Jesu sejr.

Selv om Jesus kender disciplenes svigt og tvivl, vasker han dem alle. Også Judas. Jesus ønsker virkelig at frelse alle. Han elskede indtil det sidste, men ordene i v.1 kunne lige så godt oversættes »til det yderste«. Jesus elskede helt til det yderste. Det eneste, der kan spærre os vejen til frelsen, er, at vi ikke vil tage imod renselsen og frelsen.

Fodvaskningen er dog ikke alene et billede på renselse fra synd, den er også et forbillede. Når Jesus kunne ydmyge sig for sine disciple – og for os – så bør vi, som ønsker at være i hans følge, også kunne ydmyge os for hinanden og tjene hinanden. Ja, det er ikke alene en tung pligt – det er saligt at gøre det, fordi det hører til i troen og efterfølgelsen.

- 1 Drøft, hvordan I forstår v.10.
- 2 Hvilken betydning har dåben i jeres kristenliv?
- 3 Hvilken betydning har nadveren i jeres kristenliv?
- 4 Hvordan handler vi konkret efter Jesu forbillede?

13,18-30. Judas

Judas er en tragisk skikkelse. Man har ment, at han gennem sit forræderi forsøgte at få Jesus til at proklamere sig som Messias, men Jesus siger med citatet fra den gammeltestamentlige salme (v.18. Sl 41,10), at der lå ond vilje bag forræderiet, og i det hele taget får Judas et negativt skudsmål i Johannesevangeliet (se især 6,70-71; 12,4-6; 13,2.27). Men det ændrer intet ved, at Jesus havde udvalgt ham og elsket ham til det sidste og til det yderste.

Her ved nadverbordet forudsiger Jesus Judas' forræderi – i første omgang dog uden at udpege ham, og det er værd at bemærke, at alle de andre var usikre på, om det var dem, Jesus sigtede til (se også Matt 26,20-22). Så usikre var de på sig selv og deres egen trofasthed!

Simon Peter fik den discipel, der sad (eller lå) nærmest Jesus, til at spørge, hvem forræderen var. Den discipel, Jesus elskede, er evangelisten Johannes selv. Han nævner ikke sit navn i evangeliet, for hans navn må på ingen måde skygge for Jesu navn. Det er ham, der får Jesus til at udpege Judas. Udpegningen sker ved, at Jesus rækker Judas et stykke brød. Det er egentlig en handling, der udtrykker venskab og ubrydeligt fællesskab. Judas tager i første omgang imod brødet, men straks efter forlader han fællesskabet – og vender ikke tilbage. Han lukker Satan ind i sit hjerte og bliver hans lydige redskab.

»Det var nat« (v.30), og Judas udførte nattens gerning.

- 5 Hvordan kan vi væрге os mod eget og andres frafald?
Kan vi det? Vi må vel kunne gøre noget?

13,31–35. Det nye bud

Her begynder de samtaler og taler, der strækker sig frem til 16,33. Da Judas forlader salen, er de begivenheder sat i gang, som Jesus kalder sin herliggørelse. De omfatter korsdøden som offer for os og opstandelsen og himmelfarten. Det er samtidig Guds herliggørelse, for i Jesu død og opstandelse afsløres Guds kærlighed til verden.

Nu bliver disciplene tilbage i verden, hvor de er afhængige af hinandens kærlighed. Når Jesus kalder dette bud nyt, skønt det allerede findes i Gammel Testamente, kan meningen være, at det nu har en ny begrundelse og en ny kilde: Jesus har elsket os.

- 6 Hvordan har den indbyrdes kærlighed det i jeres menighed? Praktiseres den, og hvor langt skal den række?
- 7 Hvori består forskellen mellem at elske hinanden og at acceptere hinandens meninger og handlinger?

13,36–38. Forudsigelsen af Peters fornægtelse

Peter vil ikke skilles fra Jesus – uanset prisen. Måske sporer han en mistillid i Jesu ord om, at han først senere skal følge Jesus, og han erklærer derfor, at han er villig til at give sit liv for Jesus. Men Jesus svarer med forudsigelsen af Peters fornægtelse af Jesus lidt senere samme nat i ypperstepræstens gård (18,17.25–27).

Man kan overveje, om Judas' forræderi var så meget værre end Peters fornægtelse, men det er slet ikke et spørgsmål om, hvad der er værre, men om, hvad vi gør ved vore svigt. Judas valgte at bære sin skyld selv, mens Peter søgte tilbage til apostlenes fællesskab (Matt 18,20) og til Jesus selv. Gennem ydmygelsen lærte Peter

dybden i nåden at kende, og han blev senere både leder og martyr.

8 Hvordan kan vi fornægte Jesus? Hvad er konsekvensen af fornægtelse – både for os selv og for andre?

TJENESTE

Bøn for hinanden og for hele jeres menighed vedrørende de alvorlige ting, der er gennemgået i dette studie omkring sakramenterne, den indbyrdes kærlighed og faren for frafald.